

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Максим Гальченко

« 25 » травня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Діагностика обдарованості»

для підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

Київ
2022

Робоча програма вибіркової дисципліни «Діагностика обдарованості» для аспірантів, які навчаються за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-науковою програмою «Освіта та розвиток обдарованої особистості», 14 с.

Розробник:

Мельник Марина Юріївна, кандидат педагогічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 5 від «16» травня 2022 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих,
доктор педагогічних наук, доцент

Іван Волощук

Схвалено вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України
(протокол № 6 від 25 травня 2022 р.).

Голова вченої ради

Максим Гальченко

1. ОПИС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта - педагогіка»	Вибіркова	
Модуль – 1	011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи аспіранта – 6 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	4	
		Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		14 год.	
		Практичні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Успіх розвитку сучасного суспільства визначається не стільки природними ресурсами, промисловими надбаннями чи технологічними здобутками, скільки вдалим розвитком його інтелектуального та творчого потенціалу. Відтак проблема обдарованості вийшла далеко за межі інтересів окремої особистості та стала проблемою соціальною. Нині одним із головних завдань системи освіти є ідентифікація та супровід розвитку обдарованої особистості, сприяння реалізації її потенціалу. В означеному контексті важливою є спеціальна підготовка фахівців-дослідників та практиків. Зокрема, важливим є розуміння системи діагностичних конструктів, які лежать в основі ідентифікації обдарованої особистості, принципів психодіагностики

обдарованості, знання діагностичного інструментарію. На забезпечення формування означених знань та умінь спрямована навчальна дисципліна «Психодіагностика обдарованості».

Програмою дисципліни передбачено вивчення сутнісних та змістових особливостей методів ідентифікації та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей обдарованої особистості.

Метою дисципліни є ознайомлення аспірантів із особливостями здійснення психодіагностичної роботи та формування навичок проведення психодіагностичного дослідження особливостей обдарованої особистості.

Завдання дисципліни:

- надання аспірантам професійних знань зі структури та особливостей організації діагностичної роботи з обдарованими здобувачами освіти;
- ознайомлення аспірантів з основними принципами діагностичної роботи з урахуванням специфіки обдарованої особистості;
- формування глибоких знань щодо методів ідентифікації та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей обдарованої особистості;
- формування умінь та навичок планування, організації та проведення діагностичної роботи та аналізу її результатів;
- формування умінь та навичок роботи з науковою та методичною літературою;
- розвиток уявлень і переконань аспірантів щодо вагомості діагностичної роботи.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні опанувати **програмні компетентності**.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК-1. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі освітніх, педагогічних наук та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні (ЗК):

ЗК-4. Здатність проводити дослідження на відповідному вимогам науки рівні, розробляти та управляти науковими проектами.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.

ЗК-6. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в науково-педагогічній діяльності.

Спеціальні (СК):

СК-1. Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.

СК-5. Здатність застосовувати якісні та кількісні методи при проведенні наукових педагогічних досліджень в галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК 11. Здатність до продукування нових ідей та розв'язання комплексних програм в галузі дослідницько-інноваційної діяльності, апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у педагогічну практику на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вміти демонструвати системний науковий світогляд; володіти сучасними теоріями і концепціями в області педагогіки обдарованості та психології обдарованої особистості, професійною етикою; демонструвати загальний культурний кругозір; нести відповідальність за особистий професійний розвиток.

ПРН-3. Вміти застосовувати знання щодо інформаційних технологій, використовувати ці технології в науковій, освітній і професійній діяльності; розумітись в базах даних та інших електронних ресурсах, спеціалізованому програмному забезпеченні у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації.

ПРН-6. Вміти ставити науково-педагогічні проблеми, обґрунтувати їх новизну, розробляти й удосконалювати категоріальний апарат педагогічних досліджень формулювати мету, завдання і гіпотезу дослідження, створювати програму (теоретичного, експериментального) педагогічного дослідження та реалізовувати її; системно оцінювати результати науково-дослідної роботи; формулювати висновки і складати рекомендації для практичного впровадження її результатів у дослідницько-педагогічну практику та систему вищої освіти; визначати перспективи подальших досліджень.

ПРН-8. Вміти застосовувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ПРН-12. Вміти вибирати і доречно використовувати теоретичні (якісні) і релевантні критеріям і показникам емпіричні методи та технології педагогічного дослідження; застосовувати методи діагностики обдарованості, технології та методи статистичної обробки емпіричних даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; вибирати або створювати ефективні методики емпіричного педагогічного дослідження відповідно до критеріальних показників наукової розвідки у сфері обдарованості.

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психодіагностика обдарованості як наука та як практична діяльність

Історія розвитку психодіагностики обдарованості. Соціальні та етичні аспекти психодіагностики обдарованості. Галузі практичного застосування знань з психодіагностики обдарованості. Структура діагностичного процесу. Професійно-етичні норми психолого-педагогічної діагностики обдарованості.

Тема 2. Методи діагностики обдарованості.

Загальна характеристика методів ідентифікації обдарованості.

Принципи і можливості використання спостереження в діагностиці обдарованості.

Опитування та опитувальники у структурі психолого-педагогічної діагностики обдарованості.

Ідентифікація обдарованості за допомогою експертної оцінки.

Тести та тестування у структурі психолого-педагогічної діагностики обдарованості.

Віковий аспект психодіагностики обдарованості. Діагностичні можливості методів ідентифікації обдарованих. Оцінки проявів обдарованості учнів дошкільного, молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку. Прогнозування розвитку обдарованості.

Тема 3. Діагностика здібностей та інтелекту.

Тести інтелекту (тест «Структури інтелекту» Д. Векслера, тест «Структури інтелекту» Р. Амтхауера, тести інтелекту Г. Айзенка, «Культурно-вільний тест інтелекту» Р. Кеттела, «Прогресивні матриці» Дж. Равена, Шкільний тест розумового розвитку (ШТУР), абітурієнтів і студентів тест розумового розвитку (АСТУР). Мюнхенська тестова батарея обдарованості. Обмеження тестів інтелекту, помилки їх інтерпретації.

Тести здібностей (Батарея загальних здібностей (ГАТБ), Батарея диференційних здібностей (ДАТ)).

Тести візуальних, моторних, технічних, професіоналізованих здібностей.

Тема 4. Методи дослідження креативності особистості. Тести креативності (Тестова батарея для діагностики креативності Дж. Гілфорда-Е. Торренса, Тести креативності Ф. Вільямса, Тест креативності Е. Торренса, методика креативного поля Д. Богоявленської, тест VAST).

Діагностика художньої обдарованості.

Діагностика творчої обдарованості.

Діагностика естетичної обдарованості.

Тема 5. Методи дослідження особистісних особливостей обдарованої особистості.

Класифікації особистісних опитувальників. Багатофакторні особистісні опитувальники (Мінесотський багатоаспектний особистісний опитувальник (MMPI), Багатофакторний особистісний опитувальник 16PF Р. Кеттелла, Особистісні опитувальники Г. Айзенка (EPI, EPQ, PEN), П'ятифакторний особистісний опитувальник (Bigfive), Каліфорнійський психологічний опитувальник Дж. Гоуха, Фрайбургський особистісний опитувальник Й. Фаренберга, Х. Зелга, Р. Гамплера, стандартизована методика дослідження особистості Л. Собчик), Індикатор типів Майєрс–Бріггс).

Взаємозв'язок типу особистості та обдарованості. Дослідження спрямованості особистості. Інтереси, нахили. Діагностика ціннісних орієнтацій, методики М. Рокича, СЖО Д. Леонтьєва.

Діагностика чинників, що стимулюють (або гальмують) реалізацію потенціалу обдарованої особистості.

Методи дослідження пізнавальних психічних процесів(уваги, сприймання, мислення, пам'яті, уяви). Діагностика когнітивних стилів.

Діагностика академічної обдарованості.

Діагностика спеціальних видів обдарованості (психомоторна, лінгвістична, технічна).

Тема 6. Діагностика емоційно-вольової та мотиваційної сфер особистості.

Методики діагностики волі, вольових якостей особистості. Методики діагностики емоційних станів. Діагностика емпатії. Оцінювання рівня домагань.

Прямі та проєктивні методи діагностики мотиваційної сфери особистості. Методики вимірювання мотивації досягнення; методики незавершених речень. Діагностика рівня домагань. Робота з тестом А. Мехрабіана, шкалою оцінки мотивації схвалення (Д. Крауна, Д. Маслоу), моторною пробою Шварцландера.

Вивчення емоційного інтелекту.

Тема 7. Психодіагностика міжособистісних стосунків. Особливості психологічного вивчення групи. Методики діагностики міжособистісних стосунків. Соціометрія, референтометрія. Методики спостереження та експертної оцінки.

Особливості діагностики комунікативної обдарованості.

Діагностика організаційної обдарованості.

Діагностика лідерської обдарованості.

4. СТРУКТУРА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин			
	Разом	Лекцій	Семінарських занять	Самостійна робота
Тема 1. Психодіагностика обдарованості як наука та як практична діяльність	9	2	2	5
Тема 2. Методи діагностики обдарованості	16	4	2	10
Тема 3. Діагностика здібностей та інтелекту	14	2	2	10
Тема 4. Методи дослідження креативності особистості	9	2	2	10
Тема 5. Методи дослідження особистісних особливостей обдарованої особистості	14	2	2	5
Тема 6. Діагностика емоційно-вольової та мотиваційної сфер особистості	14	2	2	10
Тема 7. Психодіагностика міжособистісних стосунків	14	2	2	10
Разом	90	16	14	60

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Планування й організація діагностичного дослідження обдарованої особистості.	2
2	Тема 2. Кількісні та якісні методи ідентифікації обдарованості.	2
3	Тема 3. Діагностика інтелектуальних здібностей.	2
4	Тема 4. Діагностика креативності.	2

5	Тема 5. Дослідження особистісних особливостей обдарованої особистості.	2
6	Тема 6. Діагностика емоційно-вольової та мотиваційної сфер обдарованої особистості.	2
7.	Тема 7. Діагностика міжособистісних стосунків.	2
	Разом	14

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з вибіркової дисципліни «Діагностика в педагогічному дослідженні» спрямовано на поглиблення теоретичних знань та практичних умінь здійснення діагностичної роботи, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацювання наукової літератури, що сприяє формуванню професійної компетентності.

Завдання для самостійної роботи аспірантів відповідно до теми заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Історія розвитку кількісних та якісних методів діагностики обдарованості.	5
2.	Тема 2. Специфіка використання методу спостереження при ідентифікації обдарованості.	5
3.	Тема 2. Прогностичність результатів діагностики обдарованості.	5
4.	Тема 3. Інтелект та розумовий розвиток: теорії та підходи до вивчення.	5
5.	Тема 3. Фактор культури в тестуванні інтелекту та креативності.	5
6.	Тема 4. Вікові особливості діагностики інтелекту та креативності.	5
7.	Тема 4. Діагностика художньої обдарованості.	5
8.	Тема 5. Взаємозв'язок типу особистості та обдарованості.	5
9.	Тема 6. Прямі та проективні методи діагностики мотиваційної сфери обдарованої особистості.	5
10.	Тема 6. Діагностика афективної сфери обдарованої особистості.	5
11.	Тема 7. Діагностика організаційної обдарованості.	5
12.	Тема 7. Методи експертної оцінки комунікативної обдарованості.	
	Разом	60

Від аспірантів **вимагається:**

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які аспірант підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання у різних джерелах.
3. Застосовувати сучасні технічні засоби і прикладні програмні продукти під час виконання дослідження.
4. Застосовувати знання фундаментальних основ, проблем і тенденцій розвитку діагностики когнітивних та особистісних особливостей обдарованої особистості.
5. Виконати завдання на розвиток й оцінку власної навчально-професійної діяльності, визначення рівня сформованості професійної компетентності.

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни – це вид науково-дослідної роботи аспіранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських та практичних занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчальної дисципліни.

Аспірант повинен провести діагностичне обстеження та надати письмовий звіт про виконану індивідуальну навчально-дослідну роботу (представити результати діагностичного обстеження ідентифікації обдарованості дитини (групи дітей), їх математичну обробку та інтерпретацію результатів). Рекомендований зміст ІНДЗ представлено у табл. 9.1.

Орієнтовна структура ІНДЗ – діагностичного дослідження: назва досліджуваної проблеми, мета й завдання дослідження, об'єкт та предмет дослідження, перелік використаних методів, обладнання, хід роботи, математична обробка результатів, аналіз результатів, висновки, додатки. В додатках подаються протоколи обстеження, роздатковий матеріал. Критерії та шкалу оцінювання ІНДЗ наведено у таблиці.

Критерії оцінювання наукового дослідження у вигляді творчого проекту і наукового реферату

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, опис ходу роботи.	2
2.	Математична обробка результатів дослідження.	5
3.	Аналіз результатів діагностичного обстеження.	10
4.	Обґрунтованість висновків, надання науково обґрунтованих рекомендацій.	10
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (мета й завдання дослідження, об'єкт та предмет дослідження, перелік використаних опитувальників, обладнання, хід роботи, математична обробка результатів, аналіз результатів, висновки, додатки).	3
Разом		30

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень аспірантів з навчальної дисципліни.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
 - наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
 - практичні методи: вправи, практичні роботи;
 - індуктивні методи;
 - дедуктивні методи;
 - репродуктивні методи;
 - творчі методи.
- Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
- Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
- Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.

9. ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання ІНДЗ, поточне оцінювання успішності аспірантів

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Т1*	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	ІНДЗ**	Разом
10***	10	10	10	10	10	10	30****	100

Примітка: * Т1, Т2 ... Т6 – теми.

**ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

***10 – максимальна сума балів, яку можна набрати за тему.

****30 – максимальна сума балів, яку можна набрати за виконання ІНДЗ.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Київ: Університетська книга, 2019. 442 с.

2. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. / О. Л. Туриніна. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 206 с.

3. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. — Харків: НТУ «ХП», 2018. — 246 с.

4. Groth-Marnat G. Handbook of Psychological Assessment (6th ed.). New York: Wiley, 2016. – 928 p.

5. Kellerman H., Burry A. Handbook of Psychodiagnostic Testing (4th ed.). – New York: Springer-Verlag, 2007. – 202 p.

Додаткова:

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу : монографія / О. Є. Антонова. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. – 456 с.
2. Діагностика самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 36 с.
3. Діагностика креативності у профорієнтаційній роботі : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 72 с.
4. Психологічна діагностика обдарованості: монографія / [Р. О. Семенова, Д. К. Корольов, М. О. Мельник та ін. ; за ред. Р. О. Семенової]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 172 с.
5. Терлецька Л. Г. Шкільна психодіагностика / Л. Г. Терлецька. – К.: Редакції загально педагогічних газет, 2003. – 120с.
6. Goldstein S., Princiotta D., Naglieri J. A. Handbook of Intelligence. NY: Springer-Verlag, 2015. – 498.
7. Groth-Marnat G. Handbook of Psychological Assessment (6th ed.). New York: Wiley, 2016. – 928 p.
8. Hersen M. H., & Turner S. M. (Eds.). Diagnostic Interviewing (3rd ed.). New York: Kluwer Academic Publishers, 2003. – 460 p.
9. Kellerman H., Burry A. Handbook of Psychodiagnostic Testing (4th ed.). – New York: Springer-Verlag, 2007. – 202 p.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. tests.iod.gov.ua – психодіагностичний програмний комплекс Інституту обдарованої дитини.
2. <https://journals.sagepub.com/home/jpa> – Journal of Psychoeducational Assessment. Статті по психодіагностиці.
3. <https://journals.sagepub.com/home/top> – Journal «Teaching of Psychology». Статті по психодіагностиці.
4. <https://journals.sagepub.com/home/pss> – Journal «Psychological Science». Статті по психодіагностиці.
6. <https://econtent.hogrefe.com/journal/jpa> – European Journal of Psychological Assessment. Статті по психодіагностиці.
7. <https://www.journals.elsevier.com/personality-and-individual-differences> – Journal «Personality and Individual Differences». Статті по психодіагностиці.
8. <https://onlinelibrary.wiley.com/page/journal/14676494/homepage/forauthors.html> – Journal of Personality. Статті по психодіагностиці.
9. <https://www.apa.org/pubs/journals/pas> – Journal «Psychological Assessment». Статті по психодіагностиці.
10. <http://nsj.gov.ua/files/1448287570Етичний%20кодекс%20психолога.docx.pdf> – Етичний кодекс психолога

12. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ АСПІРАНТІВ

1. Планування діагностичного обстеження обдарованої особистості.
2. Організація та проведення діагностичного обстеження обдарованої особистості.
3. Фактори, які можуть вплинути на варіативність емпіричних даних та їх інтерпретацію.
4. Принципи діагностики обдарованості особистості.
5. Загальна характеристика методів ідентифікації обдарованості.
6. Принципи і можливості використання спостереження в діагностиці обдарованості.
7. Опитування та опитувальники у структурі психолого-педагогічної діагностики обдарованості.
8. Ідентифікація обдарованості за допомогою експертної оцінки.
9. Тести та тестування у структурі психолого-педагогічної діагностики обдарованості.
10. Діагностика моторних здібностей особистості.
11. Діагностика технічних здібностей особистості.
12. Діагностика вербального інтелекту.
13. Діагностика невербального інтелекту.
14. Вікові особливості діагностики рівня інтелектуального розвитку.
15. Прогностичні можливості тестів інтелекту.
16. Діагностика творчого потенціалу.
17. Діагностика художньої обдарованості.
18. Діагностика творчої обдарованості.
19. Діагностика естетичної обдарованості.
20. Взаємозв'язок типу особистості та обдарованості.
21. Специфіка використання багатофакторних особистісних опитувальників.
22. Дослідження особистісних особливостей обдарованої особистості.
23. Дослідження спрямованості особистості.
24. Діагностика ціннісних орієнтацій обдарованої особистості.
25. Діагностика чинників, що стимулюють (або гальмують) реалізацію потенціалу обдарованої особистості.
26. Методи дослідження пізнавальних психічних процесів.
27. Діагностика когнітивних стилів.
28. Діагностика академічної обдарованості.
29. Діагностика спеціальних видів обдарованості (психомоторна, лінгвістична, технічна).
30. Прямі та проєктивні методи діагностики мотиваційної сфери обдарованої особистості.
31. Діагностика афективної сфери обдарованої особистості.
32. Діагностика емоційно-вольової та мотиваційної сфер обдарованої особистості.
33. Методики діагностики волі, вольових якостей особистості.
34. Діагностика емпатії.
35. Оцінювання рівня домагань.
36. Діагностика емоційного інтелекту.
37. Методики діагностики міжособистісних стосунків.
38. Діагностика організаційної обдарованості.
39. Діагностика лідерської обдарованості.
40. Методи експертної оцінки комунікативної обдарованості.